

Woonservicegebied Heumen

Kleine stapjes genieten de voorkeur

HEUMEN, donderdag 19 november 2009 – In Heumen wordt het ‘opplussen’ van woningen eerst uitgetoetst, in één wijk. ‘Bij woonservicegebieden bestaat de neiging om met een groots plan te komen. Kleine stapjes zetten is beter.’

Terrence Alwicher en Mieke Bolten zijn ‘woonadviseur’ in de gemeente Heumen. Ze zoeken mensen thuis op, om te bekijken of de woning zo kan worden aangepast dat er veilig en comfortabel te wonen is, ook wanneer de bewoners op leeftijd komen.

Na een korte training dit najaar hebben Alwicher en Bolten tot nog toe respectievelijk vier en drie huizen bezocht. Steeds samen met een van hun vier mannelijke collega-woonadviseurs.

“De meeste van hen hebben een bouwkundige achtergrond”, zegt Bolten. “Dat is handig. Als vrouwen letten we toch wat meer op functionele zaken. Ligt er een snoer over het tapijt heen bijvoorbeeld? Bewoners zelf zijn er aan gewend, stappen er overheen. Maar bezoek struikelt er misschien over.”

Woonadviseurs Mieke Bolten (links) en Terrence Alwicher in de wijk Jachthuis. Alwicher: “Maak ladekasten onder het aanrecht, dan kun je zelfs met rugklachten bij je spullen.”

Het woonservicecentrum in Malden beschikt sinds vorig jaar over ‘outdoor fitness’ voor ouderen, ook door mensen met een beperking en anderen te gebruiken (foto gemeente Heumen).

Alwicher vult aan: “Of kledjes die over elkaar heen op de vloer liggen. Ook niet echt veilig. Of een keukenkastje onder het aanrecht waar de man des huizes nauwelijks nog pannen uit kan pakken, omdat hij het aan de rug heeft. Maak er een ladekast van, dan komt hij er weer wel bij.”

Extraatje

Het zijn stuk voor stuk voorbeelden die Bolten en Alwicher noteren, bij wijze van extraatje, buiten de standaardlijst van potentiële aanpassingen om. Daarop staan zaken als: is de bel overal in het huis hoorbaar, is er een toilet op de verdieping waar geslapen wordt, is de gang van het ene naar het andere vertrek goed te doen (of liggen er hoge drempels?), zijn er rookmelders, is de voordeur makkelijk te passeren (of is er een hinderlijke opstap?), is er een tweede trapleuning?

[Zie verder volgende pagina](#)

Foto Paul Peters

“Tweede trapleuning? Ontbreekt vaak...”, weet Alwicher inmiddels. “... Kost 45 euro de meter”, zegt Bolten in één moeite door. De zwakke punten van een huis die de woonadviseurs tijdens het bezoek tegenkomen, vatten ze samen in een rapportje dat de bewoners wordt toegezonden, inclusief oplossingen en prijzen. Het is dan verder aan die laatsten om er al dan niet iets mee te doen.

‘Heerlijk om te doen’

De twee dames hebben er plezier in. Inclusief rapporteren zijn ze per woning een half dagdeel kwijt. Ze doen het werk als vrijwilliger, net als hun mannelijke collega’s. Bolten: “Ik zag een oproep hangen bij de huisarts. Het leek me wel wat. Ik ben wijkverpleegkundige geweest, een tijd waarin ik veel heb gezien bij mensen thuis.”

Alwicher, lachend: “En ik ben ervaringsdeskundige. Na een operatie heb ik een jaar lang in een rolstoel gezeten, daarna met krukken gelopen. Dan leer je anders kijken.”

Ze vindt het werk als woonadviseur gezellig. “Je helpt mensen, komt nog eens ergens en leert weer eens wat andere mensen kennen.” Bolten: “Heerlijk om te doen. Ik moet telkens aan mijn moeder denken. Die woont nog altijd op zichzelf. Waar zou zij verstandig aan doen?”

De belangstelling tot dusver valt de dames tegen. Op een informatieavond eind september over ‘opplussen’, jargon voor het aanpassen van woningen, kwamen 86 mensen af. Van hen meldden zich tot dusver de bewoners van slechts 20 woningen.

Ze gissen naar een verklaring: “Mensen denken misschien: ‘doen we zelf wel’. Maar het kan ook onbekend zijn, terwijl het gratis is. Binnenkort komt er nog een keer aandacht voor in de media. En eind van deze maand is er een informatiemarkt, met eraan gekoppeld de opening van een voorbeeldwoning die is opgeplust. Misschien dat het dan aantrekt.”

Hardop

Tijdens enkele bezoeken vroegen bewoners zich hardop af of ze er verstandiger aan deden om te verkassen. Logisch dat die gedachte opkomt, menen de twee woonadviseurs, al proberen zij de mensen juist te verleiden het andere te doen: langer blijven.

[Zie verder volgende pagina](#)

Wethouder Henk van den Berg: "Commentaar van bewoners leidt intern wel eens tot weerstand: 'Ja, maar...' Niets ja maar. Wij vragen anderen te veranderen, dan moeten we zelf ook om."

Heumen (17.000 inwoners) beperkt het opplussen voorlopig tot Jachthuis, een wijk gelegen in veruit het grootste kerkdorp van de gemeente: Malden (12.000). Wordt het een succes, dan komen ook andere delen van de gemeente in aanmerking.

Jachthuis beslaat krap een vierde deel van de bebouwde kom van Malden. De wijk werd voor het experiment geselecteerd, vertelt wethouder Henk van den Berg, nadat een 'doorzonscan' uitwees dat de woningvoorraad en vooral de populatie bewoners zich er bij uitstek leenden voor het 'levensloopbestendig maken' van huizen: veel eigen woningbezit, veel mensen ouder dan 55 jaar, kwalificatie-eis voor een advies.

Illustreeren

Van den Berg noemt het opplussen als 'een heel aardig, recentelijk gestart voorbeeld' van wat 'woonzorgzone Malden' zoal inhoudt. Meest in het oog springend element van die zone is het enkele jaren geleden, midden in het dorp gebouwde dienstencentrum Maldenburch, inclusief appartementen voor senioren, 'kleinschalig wonen' voor bijzondere groepen en 'outdoor fitness' voor ouderen. Maar juist met zoiets als opplussen is te illustreren dat je er óók wilt zijn voor de bewoners die nog 'gewoon' in de wijken wonen, betoogt Van den Berg. Retorisch haast: mensen in staat stellen langer te blijven wonen waar ze al wonen, was dat niet de basisgedachte achter een woonservicegebied of woonzorgzone, zoals Heumen het noemt.

Van den Berg doet het Heumense 'format' uit de doeken. Een 20-tal organisaties op het gebied van wonen, welzijn en zorg werkt sinds 2003 samen. Ze beleggen elk jaar twee 'werkconferenties': om een top-3 aan plannen vast te stellen, de stand van zaken te bespreken en om 'de successen te vieren'.

Voor elk gehonoreerd plan – veertien tot dusver, waaronder 'achterwacht alarmering', 'gemeentelijk serviceloket', 'ondersteuning mantelzorg', 'outdoor fitness' en 'arrangementen dienstverlening' –, wordt een werkgroep geformeerd, met daarin partijen die iets met het thema te maken hebben. In de werkgroep 'opplussen van woningen huiseigenaren' bijvoorbeeld zitten de gemeente, de corporatie, het dienstencentrum en een ouderenbond.

De wethouder: "Bij een woonservicegebied bestaat de neiging om

[Zie verder volgende pagina](#)

met een groots plan te komen. Dan heb je na drie, vier, vijf jaar dus nog niets voor elkaar gebracht. Dat frustrereert. Je moet het 'smart' doen: kleine stapjes, specifiek geformuleerd, met draagvlak, et cetera."

En er is méér voor nodig. "De opvatting namelijk dat je bij alle partijen mensen moet hebben die begrijpen dat samenwerken noodzaak is, wil je resultaten bereiken. Alleen doe je namelijk niets, ook wij als gemeente niet." Het is een punt dat continu om aandacht vraagt, volgens Van den Berg. "Want steeds bestaat het risico dat de coöperatieve houding wordt losgelaten, door eigen belang."

Volgens Van den Berg moet er een 'klik' zijn met de andere partijen om ermee samen te kunnen werken. "Ik ben docent geschiedenis geweest, toen gold hetzelfde. Door verhalen boeiend te vertellen, door voor interactie te zorgen of door wat dan ook, er moet een klik met een klas komen. Anders kun je het wel vergeten met je lesstof."

Volgens Van den Berg zitten zowel bij partners als in zijn eigen organisatie mensen die 'uit het juiste hout gesneden' zijn, toegerust met het gen voor samenwerken. Toch komt hij de op geslotenheid gerichte reflex af en toe nog tegen, ook intern.

"Komt er na een bijeenkomst in een wijk een bewoonster op me af, die zegt: als jullie willen dat wij met een andere bril naar onze omgeving gaan kijken, moeten jullie dat ook doen. Anders dan investeer ik in mijn woning, maar moet ik jullie bellen omdat de stoep niet goed ligt! Dat leidt intern wel eens tot weerstand: 'Ja, maar...' Niets ja maar. Wij vragen anderen te veranderen, dan moeten we zelf ook om."

Hij heeft het over 'kantelen': 'andersom gaan denken en werken'. "Ik bedoel: van een in zichzelf gerichte organisatie groeien naar een op de buitenwereld gerichte organisatie." Dat lukt misschien niet van de een op andere dag, overweegt hij, maar het moet minstens je houding zijn.

Cultuuromslag

Acht jaar is Van den Berg wethouder nu. Al die tijd welzijn in portefeuille gehad. In zijn tweede termijn kreeg hij er 'personeel en organisatie' bij. Handig, want zo zit hij bovenop de zijns inziens noodzakelijke cultuuromslag. Ook 'volkshuisvesting' kwam erbij, waardoor hij ook in de fysieke pap een vinger heeft. Volgens Van den Berg moet welzijn leidend zijn, ruimtelijke ordening volgend, in plaats van andersom zoals doorgaans het geval is.

Maar stel nu eens dat zijn collega-wethouder van financiën oppert dat

Foto Paul Peters

Malden verder moet uitbreiden om geld in het laatje te brengen? Van den Berg. "Dan zou ik zeggen dat het geen goed idee is. We hebben de laatste jaren al een hele wijk voor hogere inkomens gebouwd. Is geen behoefte meer aan. Voor starters, jonge gezinnen en ouderen kunnen we nog wel woningen gebruiken, want slechts 20 procent van onze woningen zit onder de 172.000 euro. Maar: dat kun je doen door herstructurering in plaats van uitbreiding. En trouwens: van een uitbreidingslocatie voor die groepen wordt een gemeente financieel niets wijzer."

Meer informatie

Programmasecretariaat Thuisgeven in Gelderland

T (026) 359 93 12

thuisgeven@prv.gelderland.nl

www.gelderland.nl/kennispleinthuisgeven

www.woonservicegebied.nl

Colofon

Redactie: Provincie Gelderland

Tekst: Han Oomen, Nijmegen

Grafische vormgeving: Kees de Bruijn, Giesbeek

Fotografie: William Moore, Nijmegen

Provincie Gelderland

Markt 11

Postbus 9090

6800 GX Arnhem

T (026) 359 90 00

www.gelderland.nl